

ØKOLOGI

MYTER & FAKTA

NR. 1

PÅSTAND

Økologisk landbrug giver et lavere udbytte, og derfor fører økologisk landbrug til sult og mindre mad.

SVAR

Økologi er en del af løsningen på sult netop i de lande, hvor maden produceres til verdens fattigste.

FAKTA

- Under skandinaviske forhold ligger de økologiske udbytter typisk fra 0-50 procent under de konventionelle afhængig af produktionsgren.
- I Danmark ligger udbytterne i græs ca. 10 procent lavere hos økologer sammenlignet med konventionelle – i frøgræs er der ingen forskel. I kornafgrøder er udbyttene ca. 10-25 procent lavere på husdyrbedrifter og ca. 30-50 procent lavere på plantebedrifter**.
- Men i de store dele af verden, hvor mennesker mangler mad, viser omfattende udviklingsprojekter, at indførslen af økologiske landbrugs metoder øger udbytterne - ofte til mere end det dobbelte. (FN-registreringer fra mere end 1 mio. østafrikanske landbrug)*. Økologi er en del af løsningen på sult, ikke problemet.
- Langt over halvdelen af verdens befolkning er beskæftiget på og enæret af mindre landbrug i udviklingslande. Her er økologi den effektive løsning, som både giver mere robust, frugtbar og vandholdende jord og samtidig mere mad og bedre indtjening.
- Milliarder af mennesker har ikke råd til at købe fødevarer fra vesten og kan kun sikre mad ved at producere det selv. Her er økologi det oplagte og lettest tilgængelige redskab.
- Fire store FN-rapporter* om fremtidens fødevarerforsyning globalt peger igen og igen på økologi og agroøkologiske metoder som en del af løsning på sult. FN problematiserer samtidig de miljømæssige konsekvenser af monokulturdyrkning, pesticider og kunstgødning i det konventionelle landbrug.
- FN anslår, at der i dag produceres mad nok til 12 mia. mennesker, og at fattigdom er den største barriere for flere menneskers adgang til mad.

NR. 2

PÅSTAND

Økologi levner mindre plads til natur, fordi lavere udbytter kræver et større areal til at producere samme mængde fødevarer

SVAR

Økologi skaber bedre forhold for naturen på og omkring markerne og en balance mellem plante- og husdyrproduktion, der er mere bæredygtig på verdensplan.

FAKTA

- I de egne af verden, hvor man mangler mad, har erfaringer og forskning vist, at bønderne kan øge deres udbytter – nogle gange til det dobbelte eller mere – ved at dyrke de samme arealer som før, men med økologiske metoder. Mere mad på samme areal.
- Økologisk landbrug er bygget op om en naturlig balance mellem antallet af dyr og den jord, der er til rådighed. Det betyder færre dyr og deraf et mindre behov for arealer til at dyrke foder. Det giver mere plads til natur og til produktion af vegetabiliske fødevarer til mennesker.
- I den del af naturen, hvor landbruget foregår, er det veldokumenteret, at fraværet af pesticider og brugen af organisk gødning i det økologiske landbrug har en positiv effekt på naturen såvel i som udenfor de økologiske arealer. Undersøgelser viser*** blandt andet, at der i gennemsnit er 30 procent flere vilde plante- og dyrearter på økologisk dyrkede arealer sammenlignet med ikke-økologisk landbrugsjord.
- Presset på verdens natur kommer i høj grad fra den meget store kødproduktion, som medfører, at Danmark f.eks. lægger beslag på et areal til soja dyrkning i Sydamerika på størrelse med Sjælland.

NR. 3

PÅSTAND

Der udvaskes flere næringsstoffer fra økologisk jordbrug.

SVAR

Økologiske kvægbedrifter har mindre udvaskning end tilsvarende konventionelle, men alle produktionstyper kan gøre det bedre.

FAKTA

- Miljøstyrelsens risikovurdering for nitratudvaskning**** viser, at økologiske malkekvægbedrifter har et mindre N-overskud end sammenlignelige konventionelle. For de øvrige bedriftstyper, er datamaterialet ikke stort nok inden for den økologiske produktion til at drage endelige konklusioner.
- Økologisk markdrift er baseret på et stærkt sædskifte, kulstofopbygning og en robust næringsstofhusholdning. Risikoen for udvaskning er til stede, men efterafgrøder og flerårige afgrøder som kløvergræs og frøgræs er med til at mindske udvaskning hos økologer. (Se rapporten side 18-26****.)
- Indenfor økologien arbejder vi hele tiden med at reducere tabet til omgivelserne mest muligt både i praksis på den enkelte gård og i form af ændringer og forbedringer af regler.

NR. 4

PÅSTAND

Økologiske fødevarer er en større klimabelastning end konventionelle, fordi udbytterne er lavere hos økologer.

SVAR

Klimabelastning er meget mere end spørgsmål om udbytter. Kulstof-fiksering og energiregnskabet er bedre i økologi. Og de store klimaudfordringer ligger et helt andet sted: kødproduktionen.

FAKTA

- De økologiske marker udleder 30 pct. mindre CO2 pr. hektar end konventionelle marker (danske forhold)****. Det skyldes bl.a. et stort energiforbrug til produktion af pesticider og kunstgødning.
- Men fordi udbytterne typisk er lavere pr. hektar i økologisk landbrug på vores breddegrader, er klimaforskellen mindre, når man opgør det pr. kg færdige fødevarer. Og for enkelte afgrøder/produkter er forskellen i konventionelt favør.
- Økologiske fødevarer kræver ofte mindre energi at producere per enhed - bl.a. fordi kunstgødning og pesticider i det konventionelle landbrug kræver meget energi at fremstille. Ifølge dansk vidnesyntese fra Aarhus Universitet **** "koster" en liter dansk, økologisk mælk fx 2,7 megajoule i energi-input at producere, mens en liter konventionel mælk "koster" 3 megajoule.
- Den største klimaudfordring i landbruget er en overdimensioneret husdyrproduktion, som er enormt energi- og jordkrævende og i stort omfang lægger beslag på arealer uden for Danmark. Det økologiske landbrug efterstræber en husdyrproduktion i balance med jord og miljø og er derfor mindre husdyrtungt.
- En mindre kødforbrug globalt er en nøglefaktor for en klimavenlig og tilstrækkelig fødevareproduktion, og her er det økologiske landbrug og de økologiske forbrugere gået foran hhv. med en lavere husdyrintensitet og med et lavere kødforbrug.

NR. 5

PÅSTAND

Økologisk jordbrug udpiner jorden, fordi de næringsstoffer, der bortføres med afgrøderne, ikke erstattes med kunstgødning.

SVAR

Økologisk jordbrug er designet til at forbedre jordens frugtbarhed – ikke til at udpine den. Sædskifte, kulstoffiksering og ballanceret husdyrhold er nøgleord. På sigt skal samfundets restnæringsstoffer recirkuleres tilbage til jorden.

FAKTA

- Jordens frugtbarhed hænger nøje sammen med humusindholdet: Kulstof. Den økologiske dyrkningspraksis med sædskifte, efterafgrøder og et ballanceret husdyrhold vedligeholder eller opbygger jordens kulstofindhold.
- Der er i dag for få økologiske dyr til, at systemet kan gøde sig selv, og i økologien bestræber vi os på at øge recirkulering af biomasse fra samfundet så som haveparkaffald, husholdningsaffald mm., fordi det er gode kilder til de vigtige plantenæringsstoffer fosfor og kali.
- Recirkulering af næringsstoffer er afgørende for en bæredygtig fødevareproduktion. De fossile kilder, som er grundlaget for kunstgødning, er i sagens natur ikke vedvarende, og bl.a. derfor mener vi, at recirkulering er mere fremtidssikret end at tømme fosforminer.
- Økologiske landmænd har generelt ikke faldende fosfor- og kalital. De er stabile, fordi der tilføres husdyrgødning - også fra konventionelle dyr, hvis økologisk ikke kan skaffes. Det er tilladt for økologer at anvende handelsgødningstypen patentkali.
- Der kan være negativ fosforbalance nogle steder, men med brug af bælglplanter, som er bedre til at udnytte hårdt bundet fosfor i jorden, holdes fosfortallet alligevel stabilt.

FAKTA

***FN-RAPPORTER**

Trade and Environment Report 2013

Wake up before it is too late, United Nations Conference On Trade And Development (UNCTAD), 2013

Agroecology and the right to food

Report to UN Human Rights Council, sixteenth session, 2011

How to feed the world in 2050

Food And Agriculture Organization of the United Nations (FAO), 2009

Organic Agriculture and Food Security in Africa

UNCTAD og UNEP (United Nations Environment Programme), 2008

ØVRIGE

** Udvikling, vækst og integritet – i den danske økologisektor, kap. 5, Vidensyntese fra Internationale Center for Forskning i Økologisk Jordbrug og Fødevarer (ICROFS) Aarhus Universitet.

*** Udvikling, vækst og integritet - i den danske økologisektor, kap. 1, afsnit II5, Vidensyntese fra Internationalt Center for Forskning i Økologisk Jordbrug og Fødevarer (ICROFS) Aarhus Universitet.

**** Estimering af risiko for nitratudvaskning fra økologiske bedriftstyper samt undersøgelse og forslag til reducerende tiltag, Miljøstyrelsen, 2014.

***** Udvikling, vækst og integritet i den danske økologisektor, kap. 16, Vidensyntese fra Internationalt Center for Forskning i Økologisk Jordbrug og Fødevarer (ICROFS) Aarhus Universitet.